

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.353.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17643 Pani Posłanki Sylwii Bielawskiej z grupą posłów w sprawie braku systemu wymiany informacji dotyczących rodzin przybywających do Polski z zagranicy oraz rodzin objętych pieczą zastępczą, które wyjechały za granicę, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 35 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. Co do zasady nie ma możliwości wyłączenia jurysdykcji polskiego sądu co do możliwości umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Jednocześnie zgodnie z art. 35a przywołanej wyżej ustawy w przypadku możliwości umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego, przewidzianego w przepisach umów dwustronnych, Konwencji o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzonej w Hadze dnia 19 października 1996 r. (Dz.U. z 2010 r. poz. 1158) lub rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (wersja przekształcona) (Dz. Urz. UE L 178 z 02.07.2019, str. 1), zgody na umieszczenie, o której mowa w tych przepisach, udziela sąd opiekuńczy po ustaleniu, że takie umieszczenie odpowiada dobru dziecka oraz że dziecko posiada istotne związki z Rzeczpospolitą Polską albo jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej.

Z dniem 27 sierpnia 2018 roku zaczęły obowiązywać przepisy regulujące procedurę konsultacji z władzami polskimi kwestii umieszczenia małoletniego w pieczy zastępczej w Polsce na podstawie orzeczenia sądu lub innego organu państwa obcego wydanego na podstawie art. 82 ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) 2019/1111 z dnia 25 czerwca 2019 r. w sprawie jurysdykcji, uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich i w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej oraz w sprawie uprowadzenia dziecka za granicę (dalej: rozporządzenie/ rozporządzenie Bruksela II ter), który to przepis zastąpił art. 56 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000.

Przepisy te wprowadzono do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz do kodeksu postępowania cywilnego jako art. 579⁴ k.p.c. Przepis art. 35a ust. 2 ustawy przewiduje procedurę uwzględniającą uzyskanie opinii starosty właściwego ze względu na miejsce przyszłego sprawowania pieczy zastępczej. Stosownie do art. 35a ust. 1 ustawy, zgoda na umieszczenie dziecka w Polsce może zostać udzielona jedynie przy zaistnieniu określonych warunków, mianowicie gdy takie umieszczenie odpowiada dobru dziecka oraz

dziecko posiada istotne związki z Rzeczpospolitą Polską albo dziecko jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 82 ust. 5 rozporządzenia umieszczenie, o którym mowa w art. 82 ust. 1 rozporządzenia, zostaje wyłącznie zarządzone lub zorganizowane przez kierujące wniosek państwo członkowskie po tym, jak właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, wyrazi zgodę na takie umieszczenie. Do procedury w sprawie uzyskania zgody stosuje się przepisy prawa krajowego państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, o czym stanowi przepis art. 82 ust. 7 rozporządzenia.

W świetle ostatniego z powołanych przepisów każde państwo członkowskie ma prawo do samodzielnego ustalania przesłanek warunkujących wydanie zgody przez sąd. W związku z powyższym małoletni obywatel innego Państwa Członkowskiego może być umieszczony w polskiej pieczy zastępczej wyłącznie na podstawie powołanych przepisów i wyłącznie na mocy postanowienia polskiego sądu wyrażającego zgodę na powyższe. Zatem to sąd jest podmiotem decydującym w sprawie umieszczenia dzieci w polskiej pieczy zastępczej.

Ponadto, choć rozporządzenie Bruksela II ter reguluje transgraniczne umieszczanie dzieci, nie daje ono podstaw do pomijania przepisów prawa krajowego. Zakłada ono natomiast poszanowanie porządków prawnych państw członkowskich, przyjmując obywatelstwo i więzi z danym państwem jako istotne kryteria oceny.

Z kolei zgodnie z art. 42 ust. 4 ustawy rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka sprawujący pieczę zastępczą nad dzieckiem mogą czasowo, za zgodą sądu, sprawować pieczę zastępczą nad tym dzieckiem poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Sprawowanie pieczy zastępczej poza granicami Polski jest sytuacją wyjątkową. Możliwość taka wymaga wyrażenia zgody przez starostę.

Do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do tej pory nie wpływały od jednostek samorządu terytorialnego alarmujące sygnały w zakresie problemu braku dostępu do informacji o historii rodzin przybywających do Polski z zagranicy lub opuszczających kraj po objęciu wsparciem systemu pomocy społecznej i pieczy zastępczej.

Z kolei, w celu umożliwienia podmiotom wykonującym zadania z zakresu pieczy zastępczej dostępu do informacji o wcześniejszych działaniach podejmowanych wobec rodziny przez instytucje publiczne, został utworzony Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej.

Nie są planowane prace nad rozwiązaniami umożliwiającymi wymianę informacji pomiędzy polskimi służbami społecznymi a odpowiednimi instytucjami innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Jednocześnie należy wskazać, że organem odpowiedzialnym w zakresie postępowań transgranicznych z zakresu wykonywania władzy rodzicielskiej jest Ministerstwo Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/